

Andreas Hartikainen

Sanataide immateriaalisena tuotteena

Tapaus: Lumotut sanat -lasten ja nuorten sanataidefestivaalit
2011

Opinnäytetyö

Syksy 2011

Kulttuurituotannon koulutusohjelma

Sosiokulttuurisen työn musiikkipainotteinen suuntautumisvaihtoehto

SEINÄJOEN AMMATTIKORKEAKOULU

Opinnäytetyön tiivistelmä

Koulutusyksikkö: SeAMK Kulttuuri

Koulutusohjelma: Kulttuurituotannon koulutusohjelma

Suuntautumisvaihtoehto: Sosiokulttuurisen työn musiikkipainotteinen suuntautumisvaihtoehto

Tekijä: Andreas Hartikainen

Työn nimi: Sanataide immateriaalisena tuotteena. Tapaus: Lumotut sanat -lasten ja nuorten sanataidefestivaalit 2011

Ohjaaja: Jussi Kareinen

Vuosi: 2011

Sivumäärä: 31

Liitteiden lukumäärä: 1

Lumotut sanat -lasten ja nuorten sanataidefestivaali on Oulussa kulttuuritalo Valveella järjestettävä lapsille ja nuorille suunnattu sanataidepainotteinen kulttuuritahtuma. Festivaalia on järjestetty jo vuodesta 2007 lähtien ja festivaalin teema uusiutuu vuosittain. Vuonna 2011 festivaalin keskipisteeksi nousivat Linda Bondestamin kuvitustyö ja kirjallisuuden monenkirjavat värimaailmat. Festivaali tarjosi kävijöilleen sanataidetta niin esityksinä, työpajoina kuin näyttelyinäkin.

Sanataide on lyhyesti sanottuna iloa ja rohkeutta leikkiä sanoilla. Sanataiteen ei tarvitse kuitenkaan olla pelkästään vain kirjallista tuotosta, vaan siihen voidaan yhdistää myös esimerkiksi kuvaa, askartelua, elokuvaa ja melkein ihan mitä vain.

Opinnäytetyö tutkii, kuinka fyysinen tuote tuotantohyödykkeenä tuotekehityksen myötä muuttui immateriaaliseksi kulutushyödykkeeksi ja oliko tuotannossa mitään parantamisen varaa. Esimerkkitapauksena käytän Lumotut sanat -festivaalin tuotetta *Mainio herra Iloisen matkassa*. Tuote *Mainio herra Iloisen matkassa* pohjautui kirjailija Malin Kivelän kirjoittamaan ja Linda Bondestamin kuvittamaan lastenkirjaan *Mainio herra Iloinen*.

Avainsanat: kulttuuritalo Valve, Lumotut sanat, tuote, sanataide, festivaali, lapset ja nuoret, immateriaalinen

SEINÄJOKI UNIVERSITY OF APPLIED SCIENCES

Thesis abstract

Faculty: School of Culture and Design

Degree programme: Degree programme in Cultural management

Specialisation: Socio-cultural work (Music)

Author/s: Andreas Hartikainen

Title of thesis: Literary art as an immaterial product: Enchanted words - a festival for children and young people 2011

Supervisor(s): Jussi Kareinen

Year: 2011

Number of pages: 31

Number of appendices: 1

Enchanted words festival for children and young people is held at the Valve Cultural Centre in Oulu. The festival has been organized since 2007 and the theme of the festival renews every year. In 2011, the festival theme based on the illustrations of artist Linda Bondestam. The festival offered visitors literary art in various forms, such as performances, workshops and exhibitions.

This thesis examined how the physical product as a commodity product was transformed into immaterial commodity and whether there were any issues, which would have needed any improvements in production. As an example, I used the product, which was called 'travelling with Cheerful Mr Glad'. It was based on the children's book called Cheerful Mr Glad, written by Malin Kivelä and illustrated by artist Linda Bondestam.

Keywords: Cultural Centre Valve, literary art, festival, product, children, young people, immaterial

SISÄLTÖ

Opinnäytetyön tiivistelmä.....	2
Thesis abstract	3
SISÄLTÖ.....	4
Kuvio- ja taulukkoluetelo.....	5
Käytetyt termit ja lyhenteet	6
1 JOHDANTO.....	7
2 SANATAIDE	8
2.1 Sanataideopetus	9
2.2 Kulttuuritalo Valveen sanataidekoulu	10
3 KULTTUURITALO VALVE	12
3.1 Lumotut sanat -festivaali	13
3.2 Lumotut sanat -lasten ja nuorten sanataideviikot 2011	13
3.2.1 Kuvitusnäyttely Mainio herra Iloinen ja ystävät	15
3.2.2 Taiteilija Linda Bondestam	15
4 TUOTE	18
4.1 Immateriaalinen tuote -palvelu	18
4.2 Sanataide tuotantohyödykkeenä	19
4.3 Tuotekehitys	20
5 TUOTE MAINIO HERRA ILOISEN MATKASSA	22
5.1 Tuotteen immateriaalisuus	22
5.2 Tuotteen fyysiset osatekijät	24
5.3 Tuotteen ominaisuuksia	25
5.4 Yhteenveto	25
6 LOPUKSI.....	28
LÄHTEET.....	29
LIITTEET	31

Kuvio- ja taulukkoluetelo

Kuva 1. Kulttuuritalo Valve.....	12
Kuva 2. Festivaali.....	14
Kuva 3. Taiteilija Linda Bondestam.....	15
Kuva 4. Lumotut sanat -festivaalijuliste.....	16
Kuva 5. Mainio herra Iloinen ja ystävät -näyttelyjuliste.....	17
Kuva 6. Tarinankerrontaesitys.....	23
Kuva 7. Tuotteen fyysinen osatekijä: sermi.....	24
Kuva 8. fyysisen osatekijän valmistus.....	26

Käytetyt termit ja lyhenteet

Sanataide	Sanataide on kaikkea sanoihin ja taiteeseen liittyvää: puhumista, kuuntelemista, kirjoittamista ja lukemista.
Sanataidekasvatus	Sanataiteen perusopetus antaa kielestä, kirjoittamisesta ja lukemisesta kiinnostuneille lapsille ja nuorille mahdollisuuden kehittää ja syventää kirjallista harrastustaan.
Työpaja	Työpaja on ohjattu tavoitteellinen ja toiminnallinen kokonaisuus, jossa on selkeä rakenne.
Tarinatuokio	Tarinatuokio on lapsille ja nuorille suunnattu tarinankerontaesitys.
Immateriaalinen	Aineeton

1 JOHDANTO

Opinnäytetyössäni tutkin sanataidetta immateriaalisena tuotteena. Tapauksena käytän Oulussa 4.5.-12.6.2011 järjestetyn sanataide painotteisen tapahtuman Lumotut sanat -lasten ja nuorten sanataidefestivaalit tuotetta *Mainio herra iloisen matkassa*.

Lumotut sanat -lasten ja nuorten sanataidefestivaalit järjestäjänä toimii Oulun kaupungin omistama kulttuurilaitos kulttuuritalo Valve. Festivaali on lapsille ja nuorille suunnattu sanataidetapahtuma, jonka pääpaino on tarjota kuluttajille sanataidetta sen monenkirjavassa muodossa. Festivaalin teema uusiutuu vuosittain. Vuonna 2011 Lumotut sanat -lasten ja nuorten sanataidefestivaalin keskipisteeksi nousivat Linda Bondestamin kuvitustyö ja kirjallisuuden monenkirjavat värimaailmat.

Opinnäytetyö tutkii, kuinka fyysinen tuote tuotantohyödykkeenä tuotekehityksen myötä muuttui immateriaaliseksi kulutushyödykkeeksi ja oliko tuotannossa mitään parantamisen varaa. Kirjailija Malin Kivelän kirjoittamaan ja kuvittaja Linda Bondestamin kuvittamaan kirjaan *Mainio herra Iloinen* pohjautunut immateriaalituote *Mainio herra Iloisen matkassa* koostui kahdesta eri palvelusta – tarinankerrontaesityksestä ja opastetusta kirjakuviutusnäyttelystä.

Opinnäytetyön aihe kehittyi kevään 2011 päättöharjoitteluni aikana Oulussa Kulttuuritalo Valveella. Työnkuvaani kulttuuritalo Valveella kuului muun muassa toimia osana Lumotut sanat -festivaalin tuotantotiimiä. Toimimalla osana tuotantotiimiä sain mahdollisuuden olla mukana kehittämässä vuoden 2011 festivaalin tuotetta *Mainio herra Iloisen matkassa*. Tuotannon aikana sain opinnäytetyötäni varten kattavan kuvan tuotteesta *Mainio herra Iloisen matkassa* aina suunnitteluvaiheesta toteutukseen saakka.

2 SANATAIDE

Mitä on sanataide? Suoranaista ja tarkkaa selitystä sanataiteelle ei ole olemassa. Vantaan sanataidekoulu (Vantaan sanataidekoulun internet sivut [Viitattu 14.6.2011]) ja Oulun kulttuuritalo Valveen sanataidekoulu (Kulttuuritalo Valveen sanataidekoulun Internet-sivut. [Viitattu 14.6.2011]) kertovat, että lyhykäisyydessään sanataide on ilmaisemisen iloa ja rohkeutta leikkiä sanoilla ilman sen tarkempaa arvostelemista.

Sanataidekasvattaja Pia Krutsin mainitsee Marja-Leena Mäkelän kirjassa Sanaista taidetta, mitä hänen mielestään sanataide tarkoittaa:

”Sanataide on löytöretkiä kirjojen, luovan kirjoittamisen ja sanallisten kokeilujen maailmaan: kerätään aineksia kertomuksiin ja runoihin, tutustutaan kirjallisuuteen ja kirjailijoihin sekä kokeillaan erilaisia tekstin tekemisen tyyliä ja tapoja. Tärkeintä on ilo, luovuus ja mielikuvitus; oikeita tai väärä vastauksia ei ole.” (Mäkelä, 2005, 30)

Sanataiteen (Mäkelä, 2005, 30) ei tarvitse olla pelkkää kirjallista tuotosta, vaan siihen voidaan yhdistää kuvaa, musiikkia, teatteria, tanssia, käsitöitä, sirkusta, arkkitehtuuria ja oikeastaan mitä vain.

Samassa kirjassa Sanaista taidetta (Mäkelä, 2005, 13-14) kirjastonhoitaja, Pohjanmaan taidetoimi-kunnan kirjallisuuden ja lastenkulttuurin läänintaitelija Marja-Leena Mäkelä kuvailee Törnävän koulun rehtori Seppo Rajaniemelle, mitä on sanataide.

- *Kuule, mitä se on kun taiteilija heiluttaa pensseliä, ja värit ilakoivat kankaalla? Vaikkapa tuolla Taidekoulu Oivassa.*
- *No, maalaustaidetta kai, Seppo vastaa.*
- *Entä se, kun toinen taiteilija lukee nuotteja ja laulaa lullauttaa selkäpiitä väristävin sävelin kaihoisan laulun?*
- *Laulutaidetta, musiikkitaidetta sitten varmaankin, Seppo sanoo.*
- *Entä se, kun Rajalan Tiinan oppilaat tulevat näyttämölle ja tanssivat?*
- *Tietysti se on tanssitaide. Kyllä minä jo ymmärrän: kun ihmiset kirjoittavat, se on siis sanataidetta.*

Sanataideopettaja Pia Krutsin näkemys sanataiteesta sekä Seppo Rajaniemen ja Marja-Leena Mäkelän keskustelu saivat ymmärtämään, mitä sanataide on. Se on kaikkea sanoihin ja taiteeseen liittyvää: puhumista, kuuntelemista, kirjoittamista ja lukemista.

2.1 Sanataideopetus

Sanataideopetuksen tavoitteena on kehittää ja syventää lasten ja nuorten kirjallista harrastusta sekä rikastuttaa mielikuvitusta ja kielellistä ilmaisua. Kirjoittamisen ja kirjallisuuden avulla lasten ja nuorten ajattelutaidot ja eläytymiskyvyt kehittyvät ja ilmaisuvarat kasvavat. Sanataideopetus auttaa etsimään persoonallista ilmaisutyyliä ja vahvistamaan oppilaan identiteettiä.

Opetushallitus on määritellyt opetussuunnitelman, jonka pohjalta sanataidekoulut ja muut sanataideopetusta antavat tahot voivat suunnitella sanataideopetustaan. Sanataideopetuksessa painottuvat ilo, leikki ja ilmaisuvapaus, mutta myös taiteidenvälisyys ja medialukutaito ovat keskeisiä asioita opetuksessa. (Edu.fi Internet-sivut, 2009. [Viitattu 14.9.2011])

Pia Krutsin kirjoittaa, että sanataiteen ammatteihin ei ole vielä olemassa selkeää koulutusjärjestelmää. Sanataiteen perusopetus ja muut sanataide harrastusmahdollisuudet lapsille ja nuorille ovat vähäisiä, sillä rahoitusta pidempiaikaisemmalle toiminnalle on usein vaikea saada. Lisäksi itse termi ”sanataide” on huonosti tunnettu. (Mäkelä, 2005, 27-28)

Pia Krutsin kertoo myös, että sanataideopettajat opettavat sanataidetta ilman virallisia pätevyysvaatimuksia ja sanataide on tällä hetkellä Suomessa ainoa taiteenala, jonka opettajaksi ei voi valmistua korkeakoulusta. Sanataiteen tunnettuutta ja varteenotettavuutta alana muiden taiteenlajien joukossa on kuitenkin lisännyt Opetusministeriön lastenkulttuurikeskusten Taikalamppu-verkosto. (Mäkelä, 2005, 28-29)

Taikalamppu on Suomessa toimivien lasten- ja nuortenkulttuurikeskusten verkosto, joka sai alkunsa opetus- ja kulttuuriministeriön aloitteesta vuonna 2003. Verkoston perustamisen tarkoituksena oli luoda valtakunnallinen rakenne, jolla olisi

keskusten paikallista ja alueellista vaikutusta laajempi vaikutus. Taikalamppuverkostoon kuuluvat kulttuurikeskukset kehittävät lasten ja nuorten kulttuuritoimintaa paikallisesti, alueellisesti ja valtakunnallisesti. Toiminta keskuksissa on lapsilähtöistä, mutta usein aikuisten tuottamaa. Taikalamppuverkoston kulttuurikeskukset luovat toimintamalleja ja menetelmiä, jotka ovat hyödynnettävissä missä päin Suomea tahansa. (Taikalamppu-käsikirja, 2011. [Viitattu 19.10.2011])

Taikalamppuverkoston tavoitteena on tukea jo olemassa olevien lastenkulttuurikeskusten toimintaa ja edistää uusien palveluiden syntymistä alueille, missä niitä ei vielä ole. (Opetus- ja kulttuuriministeriön Internet-sivu. [Viitattu 25.10.2011])

Taikalamppuverkoston keskuksilla on opetus- ja kulttuuriministeriön antamat kehitystehtävät, joita keskuksset toteuttavat ja kehittävät osana verkostoa. Taikalamppu-keskusten kehitystehtävien tarkoituksena on, että verkosto muodostaa kokonaisuuden, jossa kehitetään eri taiteenlajeja ja lähestymistapoja lasten- ja nuorten taidekasvatukseen. (Taikalamppu-käsikirja, 2011. [Viitattu 27.10.2011])

Kulttuuritalo Valve on vuodesta 2003 lähtien ollut osa lastenkulttuurikeskusten valtakunnallista Taikalamppuverkostoa. Valveen tehtävänä verkostossa on kehittää sanataidekasvatusta, lasten elokuva kasvatusta, kädentaito-, muotoilu-, arkkitehtuuri- ja ympäristökasvatusta. (Taikalamppuverkoston Internetsivut. [Viitattu 27.10.2011])

2.2 Kulttuuritalo Valveen sanataidekoulu

Kulttuuritalo Valveen sanataidekoulu opettaa ja kouluttaa. Sanataidekoulu järjestää sanataideopettajien Anna Anttosen ja Kati Inkan johdolla sanataidetyöpajoja sanataiteesta kiinnostuneille lapsille ja nuorille ja kouluttaa vuosittain uusia sanataideohjaajia. Sanataidekoulu toteuttaa sanataidetyöpajoja Valveella, Oulun kouluilla ja päiväkodeissa ja lisäksi työpajoja räätälöidään erityisryhmille.

Sanataidekoulun tavoitteena on luoda sanataiteenharrastajille positiivisia kokemuksia sanataiteesta ja rohkaista sanakoululaista luovuuteen, omaperäisyyteen sekä auttaa häntä löytämään oma tapa kertoa ja ilmaista itseään. Valveen sanataidekoulun opetuksessa painotetaan leikkiä, iloa ja eläytymistä. Kulttuuritalo Val-

veen sanataideopetus pohjautuu kirjallisuuteen. (Kulttuuritalo Valveen sanataidekoulun Internet-sivut. [Viitattu 29.6.2011])

Valveen sanataidekoulu järjestää vuosittain sanataideohjaajakoulutusta. Koulutus on osallistujille ilmainen ja vuonna 2011 jo kolmannen kerran järjestettävään Lumo koulutukseen ilmoittautui 25 uutta tulevaa sanataideohjaajaa.

Sanataideohjaajakoulutus Lumo kestää kaksi vuotta ja koostuu 1-2 kertaa lukukaudessa järjestettävistä koulutusviikonlopuista. Koulutuksen tarkoituksena on tuoda koulutukseen osallistujille tietoa, ideoita, elämyksiä ja vertaistukea sanataiteen parissa työskenteleville. (Valveen sanataidekoulun Lumo-koulutuksen Internet-sivut. [Viitattu 4.7.2011])

Sanataidekoulun kausi huipentuu vuosittain järjestettävään Lumotut sanat, lasten ja nuorten sanataidetapahtumaan, jossa mm. aikaisempi Lumo-koulutus päättyy ja uusi Lumo-koulutus alkaa.

3 KULTTUURITALO VALVE

Kulttuuritalo Valve on Oulun kaupungin omistama oululainen kulttuurilaitos, joka sijaitsee Oulun keskustassa, Hallituskatu seitsemässä. Kulttuuritalo Valveen tiloissa toimii monia eri taiteenalan julkisia ja yksityisiä toimijoita, erityisesti elokuvan, tanssin, teatterin ja valokuvan ammattilaisia. Kulttuuritalo Valve luo vuosittain kävijöilleen mahdollisuuden tutustua, käydä ja osallistua erilaisiin kerhoihin, työpajoihin, eri taiteenalojen esityksiin ja festivaaleihin.

Kuva 1. Kulttuuritalo Valve. (Kuva: Andreas Hartikainen.)

Kulttuuritalo Valveen tiloissa toimii lisäksi neljä valtion rahoittamaa pohjoisen Suomen kulttuurin aluekeskusta. Pohjoinen valokuvakeskus tuottaa talon valokuvanäyttelyt, elokuvatoiminnasta ja tarjonnasta vastaa Oulun Elokuviakeskus ja tallon tanssinäytökset tuottaa Oulun tanssikeskus JoJo. Kulttuuritalo Valve kuuluu osaksi valtakunnallista Taikalamppu-verkostoa ja sen myötä taidekasvatuksen kehittämisellä on merkittävä rooli Valveen toiminnassa. (Kulttuuritalo Valveen toimintakertomus, 2010, 3)

3.1 Lumotut sanat -festivaali

Sanataidetapahtumaa Lumotut sanat on järjestetty Oulussa kulttuuritalo Valveella vuosittain vuodesta 2007 alkaen. Vuonna 2011 Lumotut sanat -festivaali järjestettiin viidettä kertaa. Tapahtuma on suunnattu lapsille ja nuorille, mutta houkuttelee paikalle myös varttuneempaa väkeä.

Kulttuuritalo Valveen vastaava sanataideopettaja Anna Anttonen kertoo, että festivaalin tarkoituksena on tuoda esille kotimaista lasten ja nuorten kirjallisuutta sekä kirjallisuuden ammattilaisia. Anna Anttonen mukaan festivaalin tarkoituksena on myös

- saada kirjat elämään moniaistisesti
- pidentää kirjojen elinkaarta
- tarjota sanataidekoulun harrastajille huipennus lukuvuoteen ja mahdollisuus saada omia tekstejä ja sanataide-esityksiä esille
- tukea päiväkotien, koulujen ja oppilaitosten taidekasvatustyötä tarjoamalla erilaisia sanataidetyöpajoja ja ilmaista taidekasvatusmateriaalia
- tarjota harjoittelupaikkoja opiskelijoille
- kouluttaa lasten ja nuorten kanssa työskenteleviä sanataidekasvatuksesta kiinnostuneita aikuisia
- järjestää sisällöltään monipuolinen ja mielekäs sanataidetapahtuma kaikille sanataiteesta kiinnostuneille

Lisäksi Anttonen kertoo, että vastaaviksi sanataideopettajiksi tultuaan vuonna 2006 hän ja Kati Inkala sovittivat sanataidekoulun festivaaliohjelman ajankohdan sopimaan tarkasti Oulun seudun koulujen, oppilaitosten ja päivä-kotien ja sanataidekoulun oppilaiden lukuvuoden kanssa. Näin syntyi Lumotut sanat, joka juhlistaa sanataidekevättä touko–kesäkuisin. (Anttonen, 2011)

3.2 Lumotut sanat -lasten ja nuorten sanataideviikot 2011

Toukokuussa 2011 Lumotut sanat kasvoi yli kuukauden mittaiseksi sanataiteen juhlatiiviksi, joita vietettiin 4.5.-12.6.2011. Festivaalin avajaisviikko pidettiin 4.5.-

8.5., jona aikana festivaali tarjosi monenlaista ohjelmaa kaikille ja kaikenikäisille sanataiteesta kiinnostuneille.

Kuva 2. Festivaali. (Kuva: Andreas Hartikainen.)

Festivaalin keskipisteeksi nousivat taitelija Linda Bondestamin kuvitustyö ja kirjallisuuden monenkirjavat värimaailmat. Ohjelmaa oli tarjolla ennen muuta kouluille, päiväkodeille, iltapäiväkerhoille ja oppilaitoksille.

Kulttuuritalo Valveen Valvegalleriassa pyörivät päivittäin tarinamatkat ja elämykselliset näyttelykierrokset. Sanataidesunnuntaisin kuvitusnäyttelyssä järjestettiin kaikille avoimia ja maksuttomia yleisöopastuksia ja tarinankerrontatuokioita.

Lumotut sanat päättyivät kirjamesuviikonloppuun, jolloin sanataidekoulu tarjosi ohjelmaa paitsi messujen Tarinateltassa myös kuvitusnäyttelyssä Valvegalleriassa.

3.2.1 Kuvitusnäyttely Mainio herra Iloinen ja ystävät

Mainio herra Iloinen ja ystävät on Linda Bondestamin kirjakuvituksista luotu kuvitusnäyttely. Näyttelyn avajaiset pidettiin festivaalin avajaisviikolla Oulussa kulttuuritalo Valveella, jolloin myös kuvittaja Linda Bondestam oli paikalla. Näyttelyn viimeinen näytöspäivä pidettiin 12.6.2011, jonka jälkeen Mainio herra Iloinen ja ystävät kuvitusnäyttely siirtyi Vantaan Tikkurilaan Taidetalo Toteemiin.

Mainio herra Iloinen ja ystävät -kuvitusnäyttely oli täynnä mitä eriskummallisempia taitelija Linda Bondestamin luomia hahmoja. Näyttelyssä heräsivät eloon Mainio herra Iloinen, Gekko ja Puupponen ja monet muut erikoiset hahmot ja ötökät. Linda Bondestamin värikkäät ja erikoisella tekniikalla luodut kuvat huokuvat elämänmyönteisyyttä ja iloa, eikä niistä puutu symboliikkaa ja syvyyttä. (Lumotut sanat - käsiohjelma 2011. [Viitattu 8.8.2011])

3.2.2 Taiteilija Linda Bondestam

Linda Bondestam (s.1977) on yksi Suomen tunnetuimmista kuvittajista. Hän on julkaissut toistakymmentä lasten kuvakirjaa useiden eri kirjoittajien kanssa. Yhteistyökumppaneita ovat olleet muun muassa Sinikka ja Tiina Nopola, Malin Kivelä ja Annika Sandelin. (Lumotut sanat käsiohjelma 2011 [Viitattu 11.8.2011])

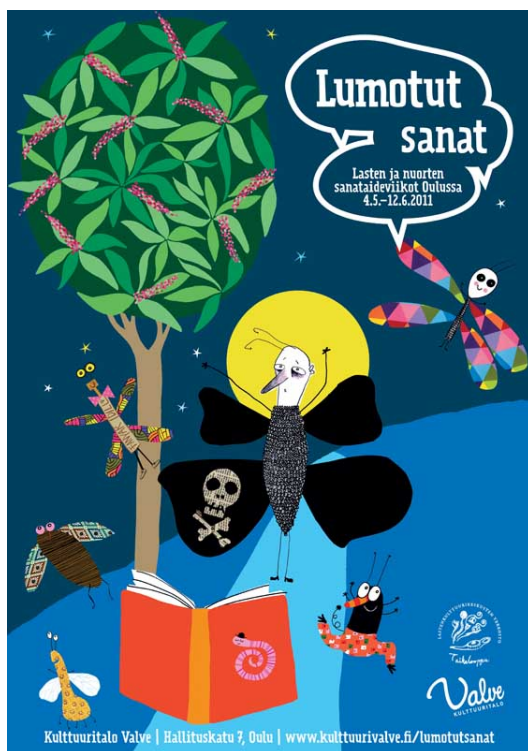

Kuva 3. Taiteilija Linda Bondestam.(Kuva: Kulttuuritalo Valveen lastenkulttuurin arkisto)

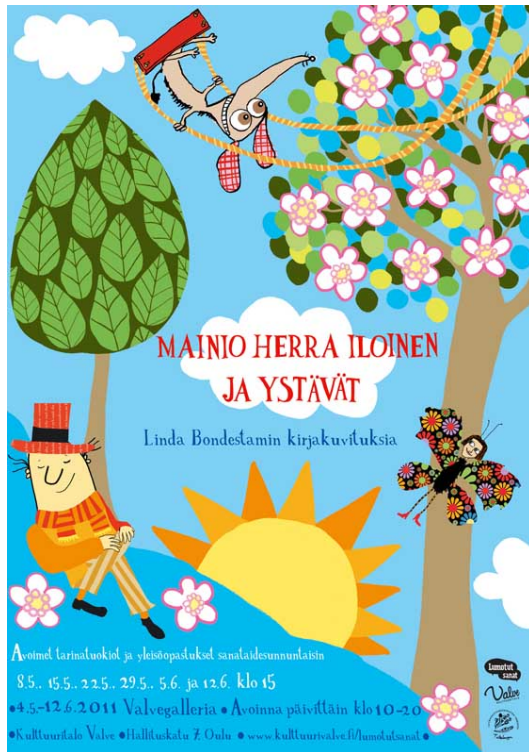
Linda Bondestamin kuvitustyyli on erittäin värikäs ja omalaatuinen, sillä kuvat rakentuvat kollaaseista. Kollaasi tarkoittaa (Koukkunen, 2002, 246) teoksen muodostamista yhdistelemällä mitä erilaisimpia osia ja mielellään erikoisen yllättävästi. Linda Bondestamin kuvien taustana voi toimia oikea valokuva, kun taas hahmojen tekstuuri (kuvan pinta) on luotu sen sijaan ystävän tuomista karkkipapereista tai vaikkapa kiinalaisesta sanomalehdestä leikatusta artikkelista.

Kirjojen kuvittamisen ohella Linda on myös kuvittanut eri tapahtumien tapahtumajulisteita. Hän on muun muassa suunnitellut kiertueteatteri Taiminelle Herra iloisesta kertovan näytelmäjulisteen. (Linda Bondestam Internet-sivut. [Viitattu 18.8.2011])

Linda Bondestam toteutti vuoden 2011 Lumotut sanat Lasten ja Nuorten sanataide-festivaalin käsiohjelman ja julisteiden graafisen ulkoasun. Käsiohjelman ja julisteiden ulkoasun viimeisteli mainostoimisto Siberian art director Jussi Snicker.

Kuva 4. Lumotut sanat -festivaalijuliste. (Kuva: Kulttuuritalo Valveen lastenkulttuurin arkisto.)

Kuva 5. Mainio herra Iloinen ja ystävät -näyttelyjuliste. (Kuva: Kulttuuritalo Valveen lastenkulttuurin arkisto.)

4 TUOTE

Tuote ei tarkoita pelkästään konkreettista tavaraa, vaan siihen luetaan niin tavarat kuin palvelutkin. Tuote voi siis olla kuluttajalle suunnattu tavara, palvelu tai niiden yhdistelmä, jotka ovat liiketaloudellisesti hyötyä tuottavia vaihdon välineitä. (Lehtinen & Niinimäki, 2005, 9)

”Tuote on mitä tahansa, mikä tarjotaan markkinoille ostettavaksi ja kulutettavaksi siten, että tyydytetään asiakkaiden tarpeita ja mielihaluja.” (Korkeamäki, Pulkkinen & Selinheimo, 2000, 111)

Tuotteet luokitellaan yleensä niiden käytön mukaan, joko kulutus- tai tuotantohyödykkeisiin. Kulutushyödykkeet ovat kuluttajien omaan käyttöönsä ostamia tuotteita ja tuotantohyödykkeet ovat tuottajien ostamia tuotteita, joiden avulla luodaan uusia tuotteita markkinoille tai niitä myydään edelleen. Kuluttajan ostotapojen perusteella kulutushyödykkeet jaetaan päivittäis- ja erikoistuotteisiin. Päivittäistuotteita esimerkiksi elintarvikkeita, makeisia ja pesuaineita ostetaan lähes päivittäin, mutta erikoistavaroita kuten huonekaluja tai esimerkiksi videoita ostetaan harvemmin. (Korkeamäki ym. 2000, 112)

Lumotut sanat -festivaali tarjosi asiakkailleen niin maksullisia kuin myös maksuttomiakin fyysisiä ja aineettomia kulutushyödykkeitä. Festivaalin aineettomat tuotteet, kuten esimerkiksi tuote *Mainio herra Iloisen matkassa* ei ollut päivittäistuote, vaan se oli aikaan ja paikkaan sidottu erikoistuote.

Tuotantohyödykkeenä ja tuotteen *Mainio herra Iloisen matkassa* inspiraation lähteenä toiminut kirja *Mainio herra Iloinen* oli myös festivaaleilla kuluttajille tarjottu erikoistuote. Vaikka kirja olikin festivaaleilla kuluttajille tarjottu erikoistuote, niin sen saatavuus toisinkuin tuotteen *Mainio herra Iloisen matkassa*, on kuitenkin mahdollista myös ilman Lumotut sanat -festivaalia.

4.1 Immateriaalinen tuote -palvelu

Palvelutilanteessa on periaatteessa kaksi osapuolta, palveluntuottaja ja käyttäjä eli kuluttaja. Tämä ei kuitenkaan tarkoita sitä, että palveluntuottajan tarvitsisi olla

konkreettisesti paikalla tuottamassa palvelua kuluttajalle. Itsepalvelutilanne on myös tuottajan tuottama palvelu, josta asiakas maksaa tuottajalle tavalla tai toisella. (Rissanen, 2005, 18)

Tuote *Mainio herra Iloisen matkassa* koostui kahdesta eri palvelusta – tarinankerrontaesityksestä ja opastetusta kirjakuivitusnäyttelystä. Nämä kaksi palvelua tarvitsivat toimiakseen palvelun toteuttajan ja kuluttajan. Itsepalvelutilanne syntyi kirjakuivitusnäyttelyn toimiessa ilman opastusta, avoimena näyttelyinä.

Palvelun tuottajan kannalta katsottuna palvelu on tapahtumien ja prosessien summa. Kuluttajan näkökulmasta palvelun käyttäminen voi olla vuorostaan ainutlaatuinen ja mieliinpainuva tai täysin rutiininomainen, välttämätön toimenpide tai jopa huomaamaton tapahtuma, jonka aikana asiakas ei mieti tuottajan tuotantoon liittyneitä prosesseja, vaan keskittyy olennaiseen. (Kinnunen, 2003, 7)

Tuote *Mainio herra Iloisen matkassa* oli lapsille ja nuorille suunnattu palvelu, joka loi asiakkaalle elämyksiä sanataiteesta. Palvelun tuottajalle tuote oli tapahtumien ja prosessien summa, jonka aikana konkreettinen kirja tuotantohyödykkeenä kehittyi tuotteeksi *Mainio herra Iloisen matkassa*. Palvelutilanteessa palvelun kuluttaja ei nähnyt sitä prosessia, mitä palvelu oli tuottajaltaan vaatinut toimiakseen, vaan palvelutilanteessa palvelun kuluttaja koki elämyksiä sanataiteesta.

Tuottajan tuottaman palvelun keskeisin osa on usein immateriaalinen eli aineeton, joka tuotetaan ja kulutetaan samanaikaisesti. Tämä tarkoittaa myös sitä, että palvelutuotteita ei voi varastoida. Tästä huolimatta moni palvelu vaatii mittavia etukäteisvalmisteluja. (Rissanen, 2005, 19)

4.2 Sanataide tuotantohyödykkeenä

Tuotantohyödykkeet voivat olla esimerkiksi raaka-aineita, välineitä tai laitteita, joista palvelun tuottaja jalostamalla luo uusia tuotteita. Tuotantohyödykkeet mahdollistavat liiketoiminnan. (Korkeamäki ym. 2000, 112)

Sanataide kirjana on ostopäätöksen tehneelle kuluttajalle kulutushyödyke, josta sillä hetkellä hyötyy sekä ostaja, että myyjä. Myyjälle, tässä tapauksessa Lumotut

sanat -festivaalin järjestäjälle kirjailijan kirja on siitä saadun myyntituoton lisäksi myös tuotantohyödyke.

Kun kirja puretaan niin sanotusti osiin saadaan siitä aikaiseksi tekstiosuus ja mahdollisesti jos kirjalla on ollut kuvittaja, saadaan myös tekstiä tukevat kuvat. Kirjan kuvittajan töistä luotu näyttely ja kirjailijan teksti esimerkiksi lavalla esitettynä ovat tuotteen jatkojalostamista eli ne ovat tuotantohyödykkeitä.

4.3 Tuotekehitys

Tuotekehitys (Rissanen, 2005, 231) tarkoittaa olemassa olevien tuotteiden, uusien tuotteiden tai palvelujen kehittämistä. Palvelujen suunnittelu ja kehitys (Kinnunen, 2003, 29) keskittyy kuitenkin ennen kaikkea jo olemassa olevien palvelujen uudistamiseen ja paranteluun. Asiakkaan (Raatikainen, 2010, 49) tarpeiden huomioiminen ja niiden tyydyttäminen tuotekehityksen taustalla saattaa synnyttää myös täysin uusia tuotteita.

Lumotut sanat -festivaali tarjoaa kävijöilleen sanataidetta sen monenkirjavassa muodossa, kuitenkin toistamatta vuodesta toiseen aina samaa ohjelmistoa. Festivaalin sanataidepainotteinen teema muuttuu ja uudistuu vuosittain ja tämä vuosittainen muutos on itsessään tuotekehitystä.

Lumotut sanat -festivaalin tuotteet pohjautuvat teemoiltaan sillä hetkellä vallitsevaan festivaaliteemaan. Tämä tarkoittaa sitä, että esimerkiksi tuote *Mainio herra Iloisen matkassa* tarinankerrontaesitys osuus pohjautui kirjaan *Mainio herra Iloinen*, mutta esimerkiksi vuonna 2009 samainen tarinankerrontaesitys osuus perustui kirjailijan Jukka Itkosen kirjaan *Kirpun matka maailman ääriin*. Tuotteiden sisällöt ja nimet muuttuvat, mutta palvelutilanne ei muutu. Palvelutilanne, joka tarjoaa elämyksiä sanataiteesta pysyy muuttumattomana, mutta vuosittain vaihtuvaa teemaa mukaillen palvelun sisältö uudistuu.

Ilman vuosittaista tuotekehitystä kuluttajat tuskin käyttäisivät sisällöltään muuttumatonta sanataidepainotteista palvelua uudestaan ja yhä uudestaan. Teemaltaan muuttuva palvelu mahdollistaa, että palvelua jo käyttäneet kuluttajat palaavat asiakkaiksi myös seuraavan vuoden festivaaleille.

Hyvä ja onnistunut palvelu (Rissanen, 2005, 15) syntyy tuottajan ja kuluttajan välisessä vuorovaikutuksessa, jonka onnistumisen avaimet ovat kuitenkin viimekädessä asiakkaan kokemukset. Huonosti suunniteltu ja toteutettu palvelu (Kinnunen, 2003, 31) aiheuttaa ostajalle pettymyksen, jonka myötä toiminnan tuottajan maine kokee negatiivisia vaikutuksia, joka taasen voi johtaa liiketaloudellisiin tappioihin. Tuote *Mainio herra Iloisen matkassa* ei ollut kaupallinen tuote, vaan se oli kuluttajille tarjottu ilmainen palvelu. Tässä tapauksessa huonosti suunniteltu ja toteutettu palvelu ei ilmenisi rahallisena tappiona, vaan palvelun tuottajan maineen vahingoittumisella. Asiakkaiden menettäminen huonon palvelun seurauksena ei ilmenisi rahallisena tappiona, vaan esimerkiksi kulttuuritalo Valveen sanataidekoulun varteenotettavuuden menettämällä muiden taiteenalojen, sanataidekoulujen, sanataideharrastajien ja muiden sanataiteesta kiinnostuneiden joukossa. Näin ollen palvelun tuottajan vahingoittuneen maineen kiiriessä asiakkaiden joukossa, saattaisi pahimmassa tapauksessa aiheuttaa esimerkiksi toiminnan loppumisen.

5 TUOTE MAINIO HERRA ILOISEN MATKASSA

Lumotut sanat festivaali tarjosi asiakkailleen fyysisten tuotteiden lisäksi immateriaalisia, toisin sanoen aineettomia hyödykkeitä – tuotteita. Festivaaleilla kuluttajille tarjottuja immateriaalisia tuotteita oli esimerkiksi Linda Bondestamin kirjakuvitusten näyttelyyn pohjautunut tuote *Mainio herra Iloisen matkassa*, joka sisälsi lapsille ja nuorille suunnatun tarinankerrontaesityksen ja näyttelyopastuksen. Tuote *Mainio herra Iloisen matkassa* pohjautui kirjailija Malin Kivelän kirjoittamaan ja kuvittaja Linda Bondestamin kuvittamaan kirjaan *Mainio Herra Iloinen*.

Tuotteen tarkoituksena oli saada kirjojen tarinat ja kuvat elämään – ulos kansista kerrottuina, näyteltynä ja kuvitusnäyttelynä. Tarinankerrontaesitys kertoi Mainio herra Iloisesta ja kuvitusnäyttelyopastuksen aikana tutustuttiin kuvittaja Linda Bondestamin kuvittamien kuvien kautta kirjojen tarinoihin, Bondestamiin ja hänen kuvitustyylinsä sekä kuvissa käytettyihin tekniikoihin.

5.1 Tuotteen immateriaalisuus

Tuotantohyödyke *Mainio herra Iloisen matkassa* ei ollut fyysinen tuote, vaan se oli immateriaalinen aineeton kuluttajille tarjottu hyödyke. Toisin sanoen se oli aineeton hyödyke, johon kuluttaja sai käyttöoikeuden, mutta ei omistusoikeutta.

Korkeamäki, Pulkkinen ja Selinheimo (2000, 112) kuvaavat seuraavanlaisesti immateriaalisen tuotteen eli palvelun ominaisuuksia:

- palvelun aineettomuuden vuoksi sitä ei voi koskea eikä etukäteen esitellä
- palvelua ei voi varastoida
- asiakas osallistuu palvelun tuottamiseen eikä palvelua ole ilman asiakasta
- palvelun ostaminen luo käyttöoikeuden, tavaran ostaminen omistusoikeuden
- ostettua palvelua ei voi myydä edelleen
- palvelun tuottajan ja asiakkaan välillä on suora kontakti ja laatu voi vaihdella huomattavastakin

Tuote *Mainio herra Iloisen matkassa* oli noin 45 minuutin mittainen lapsille ja nuorille suunnattu palvelutuote, joka tarjosi asiakkailleen elämyksiä sanataiteesta. Sanataiteellisia kokemuksia asiakkaat saivat tarinankerrontaesityksen ja kuvitusnäytelyn muodossa.

Kuva 6. Tarinankerrontaesitys. (Kuva: Andreas Hartikainen.)

Tarinatuokio oli pienimuotoinen, mutta sisällöllisesti kirjan tarinan kattava esitys *Mainio herra Iloisen* elämästä. Tarinankerrontaesityksen kesto tuotteen kokonaiskestosta oli noin viisitoista minuuttia. Esityksen tarkoituksena oli toimia pohjustuksena tuotteen opastettua kuvitusnäyttelyä varten. Opastetut näyttelykierrokset alkoivat tarinatuokiolla, joka perustui kirjailija Malin Kivelän kirjoittamaan *Mainio herra Iloinen* kuvakirjaan.

”Suurimman kaupungin korkeimmassa talossa asui herra Iloinen. Herra Iloinen oli aina iloinen. Kun kadulla joku tönäisi herra Iloista, herra Iloinen hymyili ja sanoi anteeksi. Iltaisin ennen nukahtamista herra Iloinen makasi sängyssään ja katseli tähtiä: Pieni karhu, Lohikäärme ja Kassiopeia. Mutta eräänä päivänä taloon muuttaa neiti Sitruuna. Ahaa, kyse on jostain pimusta, Kurt sanoi. Mitähän me oikein keksittäisiin?” (Kivelä, 2010, Kirjan esittely)

Tarinankerrontaesityksen päätyttyä näyttelyoppaat keskustelivat asiakkaiden kanssa tarinan tapahtumista ja mahdollisista tarinan opetuksista. Keskusteluosuiden päätyttyä asiakasryhmä jaettiin kahteen eri pienempään ryhmään. Ryhmäjako

mahdollisesti asiakkaille paremman näkyvyyden ja kuuluvuuden näyttelyopastuksen aikana. Ryhmiin jakautumisen jälkeen näyttelyoppaat opastivat asiakasryhmät Linda Bondestamin kirjakuvitusten pariin. Opastetun näyttelykierroksen aikana näyttelyoppaat kertoivat tarinoita näyttelyn kirjakuvituksista, Linda Bondestamista ja hänen käyttämistään tekniikoistaan kuvissaan.

5.2 Tuotteen fyysiset osatekijät

Palvelu ei aina tarkoita, etteikö aineettoman osuuden lisäksi mukana olisi myös jotain fyysistä tukemassa palvelua. Moni palvelutuote tarvitseekin toimiakseen jonkin fyysisen osatekijän. Esimerkiksi henkilöauton polttoaineen tankkaaminen on tuottajan suunnittelema ja tuottama palvelu, joka ilman polttoaineentankkausjärjestelmää fyysisenä osatekijänä ei onnistuisi.

Tuotteen *Mainio herra Iloisen matkassa* fyysisten osatekijöiden tehtävänä oli tukea ja elävöittää tuotteen toiminnallista osuutta. Kuvitusnäyttely, tarinankerrontasermi, kertojien vaatteet ja erinäiset tarinaa tukevat esineet olivat kaikki tuotteen fyysisiä osatekijöitä.

Kuva 7. Tuotteen fyysinen osatekijä: sermi. (Kuva: Andreas Hartikainen.)

5.3 Tuotteen ominaisuuksia

Fyysisenä tuotteena kirja *Mainio herra Iloinen* tavoittaa konkreettisenä myyntituotteena korkeintaan muutaman kuluttajan kerrallaan, mutta tuotantohyödykkeenä tuote *Mainio herra Iloisen matkassa* tavoitti kerralla jopa kaksikymmentä kuluttajaa.

Tuote *Mainio herra Iloisen matkassa* muutti kirjan *Mainio herra Iloisen* ja muut kuvitusnäyttelyssä olleet teokset eläviksi kerrotuiksi tarinoiksi. Näyttelykuvina ja tarinankerrontaesityksenä esitettyinä mahdollisesti, että myös lukutaidottomat, kuten alle kouluikäiset lapset pystyivät ymmärtämään kirjassa kerrotun tarinan.

Kuvitusnäyttelyiden ja tarinankerrontaesityksien teema vaihtuu vuosittain. Immateriaalisuuden ja helposti liikuteltavien fyysisten osatekijöiden ansioista näyttely ja tarinankerrontaesitykset voivat siirtyä esimerkiksi kouluihin, esikouluihin tai päiväkoteihin. Toimintaympäristön vaihtuminen on sekä hyöty, että haitta. Palvelun siirtäminen toisaalle saavuttaa myös kuluttajat, jotka eivät muutoin voisi käyttää palvelua. Palvelun siirtäminen pisteestä toiseen vaatii kuitenkin logistisia ratkaisuja ja näin ollen se lisää tuotteen kokonaiskustannuksia.

Tuote *Mainio herra Iloisen matkassa* oli palvelutilanteeseen sidottu sen hetkiseen festivaaliteemaan pohjautunut tuote, eikä sitä näin ollen voida varastoida seuraavan vuoden festivaalia varten. Tuote tarvitsee toimiakseen palvelun tuottajan ja kuluttajan. Ilman tuottajaa tai tuottajan tuottamaa palvelua ei ole asiakkaita, eikä ilman asiakasta ole palvelua. Ainoastaan kuvitusnäyttely ilman opastusta irrallisena osana tuotetta toimi yksittäisenä palveluna – elämyspalveluna.

5.4 Yhteenveto

Konkreettinen tuote kirja *Mainio herra Iloinen* oli tuotannon tuottajalle tuotantohyödyke, josta tuotantotiimin suunnitteluprosessin myötä muotoutui Lumotut sanat -festivaali sanataidetuote. Tuote *Mainio herra Iloisen matkassa* oli kuluttajalle kertaluontoinen elämyspalvelutuote, joka tarjosi elämyksiä sanataiteesta. Kuluttaja ei saanut konkreettista käsin kosketeltavaa fyysistä tuotetta, vaan ainoastaan käyttö-

oikeuden immateriaaliseen aineettomaan palvelutuotteeseen noin 45 minuutiksi. Palvelutuotteen käyttöoikeuden jälkeen kuluttaja ei voinut viedä mukanaan kuin mielikuvan hänelle tarjotusta tuotteesta.

Teemaltaan vuosittain muuttuva tuote ja uusien fyysisten osatekijöiden suunnittelu ja kehittäminen pienellä tuotantotiimillä on haastava prosessi. Osana tuotantotiimiä sain käytännön kokemusta, kuinka palvelun ja fyysisten osatekijöiden suunnittelijat ja kehittäjät toimivat usein myös niiden toteuttajina. Palvelutuotteen kehitysprosessissa on harvoin mukana erillistä tuotekehitysosastoa, joka vapauttaisi tuotteen suunnittelijat tuotteen kehitykseltä ja toteuttamiselta.

Tuotteen toiminnallista osuutta tukevien fyysisten osatekijöiden suunnittelemiseen ja toteuttamiseen käytetyn ajan ja kustannusten määrittäminen oli lähes mahdotonta. Ottaen huomioon esimerkiksi, että tarinankerrontasermin toteuttajana minulla ei ollut aikaisempaa kokemusta tai vaadittavaa koulutusta. Sermin suunnittelu ja toteutus muiden tuotannon asioiden ohella oli mielenkiintoista ja haastavaa, mutta opintojeni kannalta siitä ei ollut konkreettista hyötyä.

Kuva 8. fyysisen osatekijän valmistus. (Kuva: Andreas Hartikainen.)

Fyysisten osatekijöiden tuotekehityksen ulkoistaminen voisi olla varteenotettava vaihtoehto keventämään palveluntuottajan taakkaa tuotannon aikana. Ratkaisu tähän voisi löytyä esimerkiksi kulttuuri- ja taidealan opiskelijoista. Kulttuuritalo Val-

ve voisikin ulkoistaa fyysisten osatekijöiden tuotekehityksen tekemällä yhteistyötä eri taiteenlajeja edustavien koulujen kanssa. Tällöin opiskelijat saisivat mahdollisuuden esimerkiksi tehdä päättötyönsä Lumotut sanat –festivaaleille. Tämä vaihtoehto mahdollistaisi, että kumpikin osapuoli niin palveluntuottaja, kuin fyysisen osatekijän toteuttaja hyötyisivät tilanteesta. Ehdotankin jatkotutkimuksen tekemistä mahdollisesta yhteistyöstä kulttuuritalo Valveen ja Oulun kulttuuri- ja taidekoulujen kanssa.

6 LOPUKSI

Sanataide on käsitteenä vielä aika nuori ja tuntematon aihealue, puhumattakaan sanataideopetuksesta. Kirjallisuutta aiheesta ei laajemmin vielä löydy, eikä edes Suomen sivistyssanakirja ei tunne käsitettä sanataide. Sama niukka tilanne on myös immateriaalisuutta käsittelevän kirjallisuuden kanssa.

Palvelutuotteita tuottaneena, perheyrittäjätoimintaa harjoittaneena käsite palvelutuote ja sen fyysiset osatekijät selkeytyivät minulle päättöharjoitteluni aikana kulttuuritalo Valveella ja tämän opinnäytetyöprosessin kautta. Ennen opinnäytetyöprosessia olen pitänyt toiminnan tuottajan tuottamaa palvelua vain palveluna, joka ei ole rinnastettavissa fyysiseen tuotteeseen. Immateriaalisuudesta eli aineettomuudesta puhuttaessa harvoin ajatellaan, että tuottajan tuottama palvelu on myös tuote.

Samanlainen toimintaperiaate, kuin tuote *Mainio herra Iloisen matkassa* oli, voisi toimia myös esimerkiksi kirjakustantamoiden tai kirjakauppojen lastenkirjallisuuden ja miksi ei myös muunkin kirjallisuuden lajien uusien tuotteiden ja tekijöidensä esittelyä. Tilanne lisäisi myös mitä luultavammin kauppojen ja kustantamoidenkin tunnettavuutta. Tässäkin tapauksessa toiminnallisen osuuden ja fyysisten osatekijöiden suunnittelussa ja toteutuksessa tuottajat voisivat tehdä yhteistyötä esimerkiksi esittävän taiteen tai käsi- ja taideteollisuusalan koulujen kanssa. Esittävän taiteenalan opiskelijat toteuttaisivat toiminnallisen osuuden ja käsi- ja taideteollisuusalan opiskelijat suunnittelisivat ja toteuttaisivat fyysiset osatekijät. Tällainen tilanne loisi kokemusta ja myös tunnettavuutta alaa opiskeleville, tuleville ammattilaisille.

Tuote *Mainio herra Iloisen matkassa* oli hyvin mielenkiintoinen ja osaltaan myös haastava prosessi. Kulttuurituotannon opiskelijana sain erittäin hienon tilaisuuden olla mukana seuraamassa ja oppimassa, kuinka jo olemassa oleva konkreettinen tuote tuotantohyödykkeenä muuttui tuotantotiimin suunnitteluprosessin myötä tuotteeksi osaksi Lumotut sanat -festivaalia.

LÄHTEET

Anttonen, A. 2011. Kulttuuritalo Valveen vastaava sanataideopettaja. Sähköposti-haastattelu 7.6.2011.

Edu.fi Internet-sivut. 29.12.2009.

URL:<http://www.edu.fi/taiteen_perusopetus/sanataide/sanataiteellinen_kasvu> [Viitattu 14.9.2011].

Kinnunen, R. 2003. palvelujen suunnittelu. Helsinki: WSOY.

Kivelä, M. 2010. Mainio herra Iloinen. 2. p. Suomennos: Tavi, H. Helsinki: Teos & Söderström.

Korkeamäki, A., Pulkkinen, I. & Selinheimo, R. 2000. Asiakaspalvelu ja markkinointi. 1.-2. p. Porvoo: WSOY.

Koukkunen, K. 2002. Sivistyssanakirja, nykysuomen opas. Juva: WSOY.

Kulttuuritalo Valveen sanataidekoulun Internet-sivut.

<URL:<http://www.kulttuurivalve.fi/sivu/fi/sanataidekoulu/>> [Viitattu 29.6.2011].

Kulttuuritalo Valveen sanataidekoulun Internet-sivut.

<URL:<http://www.kulttuurivalve.fi/sivu/fi/sanataidekoulu/>> [Viitattu 14.6.2011].

Kulttuuritalo Valveen toimintakertomus. 2010.

Lehtinen, U & Niinimäki, S. Asiantuntijapalvelut: tuotteistamisen ja markkinoinnin suunnittelu. 1. Painos. WSOY. 2005.

Linda Bondestam Internet-sivut. <URL:<http://lindabondestam.com/>> [Viitattu 18.8.2011].

Lumotut sanat -käsiohjelma 2011. [Viitattu 11.8.2011].

Lumotut sanat -käsiohjelma 2011. [Viitattu 8.8.2011].

Mäkelä, M-L. 2005. Sanaista taidetta. Helsinki: BTJ Kirjastopalvelu Oy.

Opetus- ja kulttuuriministeriön Internet-sivu.

<URL:http://www.minedu.fi/OPM/Kulttuuri/kulttuuripolitiikka/avustukset/Avustus_lastenkulttuurikeskusten_verkoston_jasenille_?lang=fi> [Viitattu 15.6.2011].

Opetushallituksen Internet-sivut. 12.10.2011.

<URL:http://www.oph.fi/koulutus_ja_tutkinnot/taiteen_perusopetus/sanataide>

Raatikainen, L. 2010. Ammattiosaajasta yrittäjäksi. Helsinki: Edita Prima Oy.

Rissanen, T. 2005. Yrittäjän käsikirja: Hyvällä palvelulla kannattavuutta ja kilpailukykyä. Vaasa: Pohjantähti PoleStar Ltd.

Taikalamppu-käsikirja. 2011. [Viitattu 19.10.2011].

Taikalamppu-käsikirja. 2011. [Viitattu 27.10.2011].

Taikalamppu-verkoston Internetsivut.

<URL:<http://www.taikalamppu.fi/index.php/taikalamppu-verkosto/oulu>> [Viitattu 27.10.2011].

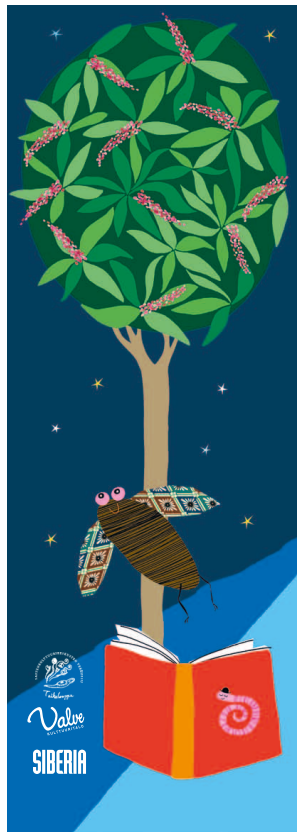
Valveen sanataidekoulun Lumo-koulutuksen Internet-sivut.

<URL:<http://www.kulttuurivalve.fi/sivu/fi/tapahtumat/festivaalit/?tila=yksi&uid=383&tyyppi=1>> [Viitattu 4.7.2011].

Vantaan sanataidekoulun internet sivut. <URL: <http://www.sanataidekoulu.fi/mitaon-sanataide.html>> [Viitattu 14.6.2011].

LIITTEET

LIITE 1 Lumotut sanat -käsiohjelma 2011

Sanataidesunnuntait

8.5.-15.5., 22.5.-29.5., 5.6. ja 12.6.

Sanataideviikkojen ajan sunnuntai on sanataiteen juhlapäivä, jolloin Linda Bondestamin kuvitusnäyttelyssä on tarjolla kaikille avoin tarinatuokio, näyttelyopastus sekä otokkääpää.

Mainio herra Iloinen ja ystävät -näyttely
5.5.-12.6. klo 10-20
Paikka: Valvegalleria

Tarinatuokio ja näyttelyopastus
Mainio herra Iloinen ja ystävät -näyttelyssä
Klo 15 joka su
Paikka: Valvegalleria
Kesto: n. 45 min

Linda Bondestamin kuvitusnäyttely herää eloon opastetulla kierroksella. Matkan aluksi kuullaan ja nähdään tarinatuokio, jossa Mainio Kiveltäin Mainio herra Iloinen kuvakissa astuu alas kammitaan. Näyttelyopastus kertoo tarinasta taulujen takaa, runoja Rekulimasta sekä tietoa Bondestamin kuvitusstyylistä ja tekniikoista.

Gnatto palkki -otokkääpää
Mainio herra Iloinen ja ystävät -näyttelyssä
Klo 16 joka su
Paikka: Valvegalleria
Kesto: n. 30 min

Tule ja keksi oma outo otokkää! Työpaikka yhdistää sanataiteen ja kädentaidot, ja lopputuloksena syntyy uusia hullunkurisia löytöesineitä.

Linda Bondestam

Linda Bondestam (s. 1977) on yksi Suomen tunnetuimmista kuvittajista. Hän on julkaissut kymmeniä lasten kuvakirjoja eri kirjallisuuden kausissa. Yhteistyökumppaneita ovat olleet Sinikka ja Tiina Nopola, Malin Kiveltä ja Anniina Sandelin sekä monet muut. Linda hailee virikkeistä työhön ja sekä kaukaa että lähellä. Uusia ideoita syntyy niin matoilta kuin kotonaan, missä paikka avastamaton naapuri tai satunnainen ohikulkija saattaa löytää tiensä kuvituksen. Hän tekee kuvitusta kollaasina, monessa eri osassa, ja soveltaa lopulta kaiken yhteen digitaalisesti.

Tänä vuonna Linda Bondestam oli ehdolla Astrid Lindgrénin muistopatsaan, maailman suurimman lasten- ja nuortenkirjallisuuden palkinnon, saajaksi.

www.lindabondestam.com

Sanataideohjaajakoulutus LUMO III

Sykähätkö sydämesi, kun puhutaan sanataiteesta? Kinnostako sinua sanataiteen ohjaamiseen? Vai onko sinulla jo oma ryhmä, mutta tunteet löysät koulunmuuttokäsi? Haaveiletko jostain, että voit puhua ohjauksesta jorun kanssa? Palatko innosta kuulua muiden sanataideilijöiden ja oppia lisää sanataiteesta? Vai oletko kenties vielä valta oma sanataideyhdistys, mutta toivot saavasi sellaisen?

Sanataideohjaajakoulutus LUMO on kahden vuoden mittainen koulutus, joka koostuu 1+2 kertaa kuluksena järjestettävistä koulutusviikoista. Lumon tarkoituksena on tuoda lasten, nuorten ja sanataiteen parissa työskenteleville (sekä omasta sanataideyhdistyksestään tiedot, ideoita, elämyksiä ja vertaistukea.

Järjestyksessään kolmas LUMO-koulutus toteutetaan pääosin uusilla sisäisillä. Aikaaviloin lopputuotteen koulutus sukeltaa Lumotut sanat -festivaalin tunnelmiin!

Ilmoittautuminen
www.kulttuurivalve.fi/lumotut sanat
Koulutukseen mahtuu mukaan 25 osallistujaa, ja se on osallistujille maksuton.

I koulutusviikonloppu ohjelma

Perjantai 6.5.

Klo 16-18 Kalevalaiset sirkuksessa -työpaja
Työpajassa työskenteletäksän laulun, kerton ja kirjien -sanaa ja tarssia yhdistellen. Työpajaa ohjaavat sanataideohjaaja Teija Mursula ja tarssinopettaja Minna Paikangas-Sirviö. Tarssinai t.

Klo 18.30-20.30 Lumottu ilta
Klo 21 Yön kirkas tähti -elokuva tai Volume-konsertti
Koulutukseen osallistuvilla on vapaa pääsy elokuvaan tai konserttiin.

Lauantai 7.5.

Klo 10-11.30 kirjailija Salla Simukka: Tilanteesta toiminnaksi ja dialogiksi -Miten tehdä idemta draama?
Työpajassa harjoitellaan draaman kirjoittamista ja kohtauksen rakentamista.

Klo 12.15-13.45 ja klo 14.15-15.45 Tulkinnolla, tulkijalla ja tarssinella: näkökulmia lastenkirjallisuuteen. Myy Yleisradio, FM, kirjallisuudentutkija.
Luumolla perehdytään lastenkirjallisuuden määrittelyyn, tutkimuksen kohteisiin ja metodeihin ja tarkastellaan lasten- ja nuortenkirjallisuuden kehitystä sekä tyttö- ja poikakuvia yhteiskunnallisissa valtuutajina. Luemia seuravastaa työpajassa panoudutaan tarkentamaan käsittelytyn aihepiireihin analysoimalla ja tarkastelemalla valikkoa kaunokirjallista aineistoa.

Klo 16 Karavonvan lauluparkki -konsertti
Koulutukseen osallistuvilla on vapaa pääsy konserttiin.

Klo 18 Tarinamatka ja otokkääpää Mainio herra Iloinen ja ystävät -näyttelyssä

Klo 19 Soiva Silli mees Kirolova silli -konsertti
Koulutukseen osallistuvilla on vapaa pääsy konserttiin.

Tervetuloa kirjallisuuden monenkirjaviini värimaailmisiin

Lumotut sanat valloittaa jälleen kulttuuritalo Valveen! Viidenntä kertaa järjestettävä festivaali on nyt yli kuukauden mittainen sanataide tapahtuma. Sen keskisteeksi nousevat kuvitus- ja kirjallisuuden monenkirjaviini värimaailmat. Valveen sanataidekoulu tuottaa Linda Bondestamin kirjakuviutuksista Valvegalleriaan näytellyn Maimo herra Iloinen ja ystävä.

AVAJAISVIIKKO 4.-8.5. tuo monienlaista ohjelmaa kaikille ja kaikenikäisille sanataiteen ystäville.

VIKOKILLA 19-22 ohjelmaa on tarjolla ennen muuta koululle, päiväkodille, itäpäiväkerhoille ja oppilaitoksille, kun kuvitusnäytelyssä tarjotaan pöytäkirjoitus- ja tarinankirjoitus-, sanataidekokeiluja ja näytelyleirolia.

SUNNUNTAIT ovat sanataideviikkojen ajan sanataiteen juhlapäiviä, jolloin Linda Bondestamin kuvitusnäytely on tarjolla kaikille avoin tarinakuukausi, näytelyleirolia sekä ootokäpää.

OULLUN KIRJAMESUJEN VIKKONLOPPUNA (11.-12.6.) Valveen sanataidekoulu tarjoaa ohjelmaa paitsi näyttelyssä myös kuvitusnäytelyssä Valvegalleriassa. Lumotut sanat päätyy kirjamestarin.

Tapahtumat ovat kaikille avoimia, ja monet niistä ovat maksuttomia. Maksullisten esitysten hinnat on merkitty ohjelmaan, ja niihin saa lipuja Valveen lippumyyrmästä. Ennakkoliput myyminen alkaa tapahtuman ilmoittamisaikasta lähtien tapahtumakuukauden yhteydessä.

Tapahtumapaikka
Kulttuuritalo Valve
Hallituskatu 9, Oulu
www.kulttuurivalve.fi

Lipunmyynti
Valveen lippumyyrmä
Avoinna la-12 klo 10-19
p. 08 3584 7575

Listatietoja
Valveen sanataidekoulu
Aina Anttonen, p. 044 703 7541
Kati Inkala, p. 044 703 7543
tuottaja Katri Tenetz,
p. 044 703 7544
www.kulttuurivalve.fi/
lumotut sanat

Tapahtumajärjestäjä
Kulttuuritalo Valve, sanataidekoulu

Yhteistyökumppanit
Valveen elokuvakoulu, Kemi, KOKO, Saksalainen, Terve, Teos

Ohjelmistonsuunnittelija
Aina Anttonen ja Kati Inkala

Tuottaja Katri Tenetz

Tuotantosuunnittelija Lina Gard

Sanataideohjelmistaja Elin Tiainen, Laura Ristolainen, Aina Karppanen ja Minna Kangas

Harjoittelijat ja projektityöntekijät:
Arianna Pöytäkirjoitus, Neera Kallioinen, Maija Piironen, Kira Kallio, Maija Piironen, Laura Oksanen, Aina Rajanen ja Tia Viikari

Kuvitus- ja kirjallisuuden
Creaflexin suunnittelija Sibaria

Sanataidetta enemmän kuin kokonainen kuukausi

SANATAIDEVIIKKOJEN AVAJAISET
Ke 4.5. klo 17.30-19
Paikka: Kahvila Minttu ja Valvegalleria

Lukuaalto (klo 17.30-17.45)

Lukuaalto on kirja, kirjoittajasta ja lukiemistä yleistä kirjallisuuden performanssi, johon jokainen voi osallistua. Ota mukaan suosikkikirjasi, valitse Valveen ala aulasta mukava luku paikka ja anna tarinan viedä vierin verrat.

Festivaalin ja kuvitusnäytelyn avaus (klo 17.45, kahvila Minttu)

Sanataideviikot käyvät väreissä, kun Linda Bondestamin kuvitusnäytely avautuu ja Maimo herra Iloinen ja ystävä astuvat estradille. Avajaisillan aikana Linda lentoo työpöytä, näytelyleirolia ja niiden taustoista.

Avajaisissa juhlii riehakas leikkokora Retkulinna, kun Linda ja kirjailija Annika Sandelin esittävät otteita yhteisestä kuvakirjastaan. Annika kertoo myös Retkulinna kirjan synnystä ja paljasta, mitä kirjan hahmot todellisuudessa nähtävät.

Lintuvalloitusnäytelyn avajainen

Lintuvalloitusnäytely on lintuvalloitusnäytelystä osittain nähtävillä kulttuuritalo Valveella sanataideviikkojen ajan.

Retkulinnan kaverit työpaja (klo 18.30-19, Valvegalleria)

Retkulinna-meno jatkuu myös näytelyssä, jossa Annika ja Linda ohjaavat työpajan. Ohjattujen kannattaja ottaa mukaan oma lempihenkilönsä, koska kaikki henkilöidet saavat työpajassa oman roolinsa.

MAINIO HERRA ILOINEN JA YSTÄVÄT -NÄITELY

To 5.5. - la 12.6. päivittäin
klo 10-20
Paikka: Valvegalleria

MAINIO HERRA ILOINEN JA YSTÄVÄT -NÄITELY

To 5.5. - la 12.6. päivittäin
klo 10-20
Paikka: Valvegalleria

MAINIO HERRA ILOINEN JA YSTÄVÄT -NÄITELY

To 5.5. - la 12.6. päivittäin
klo 10-20
Paikka: Valvegalleria

MAINIO HERRA ILOINEN JA YSTÄVÄT -NÄITELY

To 5.5. - la 12.6. päivittäin
klo 10-20
Paikka: Valvegalleria

MAINIO HERRA ILOINEN JA YSTÄVÄT -NÄITELY

To 5.5. - la 12.6. päivittäin
klo 10-20
Paikka: Valvegalleria

MAINIO HERRA ILOINEN JA YSTÄVÄT -NÄITELY

To 5.5. - la 12.6. päivittäin
klo 10-20
Paikka: Valvegalleria

MAINIO HERRA ILOINEN JA YSTÄVÄT -NÄITELY

To 5.5. - la 12.6. päivittäin
klo 10-20
Paikka: Valvegalleria

MAINIO HERRA ILOINEN JA YSTÄVÄT -NÄITELY

To 5.5. - la 12.6. päivittäin
klo 10-20
Paikka: Valvegalleria

MAINIO HERRA ILOINEN JA YSTÄVÄT -NÄITELY

To 5.5. - la 12.6. päivittäin
klo 10-20
Paikka: Valvegalleria

MAINIO HERRA ILOINEN JA YSTÄVÄT -NÄITELY

To 5.5. - la 12.6. päivittäin
klo 10-20
Paikka: Valvegalleria

MAINIO HERRA ILOINEN JA YSTÄVÄT -NÄITELY

To 5.5. - la 12.6. päivittäin
klo 10-20
Paikka: Valvegalleria

MAINIO HERRA ILOINEN JA YSTÄVÄT -NÄITELY

To 5.5. - la 12.6. päivittäin
klo 10-20
Paikka: Valvegalleria

MAINIO HERRA ILOINEN JA YSTÄVÄT -NÄITELY

To 5.5. - la 12.6. päivittäin
klo 10-20
Paikka: Valvegalleria

MAINIO HERRA ILOINEN JA YSTÄVÄT -NÄITELY

To 5.5. - la 12.6. päivittäin
klo 10-20
Paikka: Valvegalleria

MAINIO HERRA ILOINEN JA YSTÄVÄT -NÄITELY

To 5.5. - la 12.6. päivittäin
klo 10-20
Paikka: Valvegalleria

MAINIO HERRA ILOINEN JA YSTÄVÄT -NÄITELY

To 5.5. - la 12.6. päivittäin
klo 10-20
Paikka: Valvegalleria

MAINIO HERRA ILOINEN JA YSTÄVÄT -NÄITELY

To 5.5. - la 12.6. päivittäin
klo 10-20
Paikka: Valvegalleria

MAINIO HERRA ILOINEN JA YSTÄVÄT -NÄITELY

To 5.5. - la 12.6. päivittäin
klo 10-20
Paikka: Valvegalleria

MAINIO HERRA ILOINEN JA YSTÄVÄT -NÄITELY

To 5.5. - la 12.6. päivittäin
klo 10-20
Paikka: Valvegalleria

MAINIO HERRA ILOINEN JA YSTÄVÄT -NÄITELY

To 5.5. - la 12.6. päivittäin
klo 10-20
Paikka: Valvegalleria

MAINIO HERRA ILOINEN JA YSTÄVÄT -NÄITELY

To 5.5. - la 12.6. päivittäin
klo 10-20
Paikka: Valvegalleria

MAINIO HERRA ILOINEN JA YSTÄVÄT -NÄITELY

To 5.5. - la 12.6. päivittäin
klo 10-20
Paikka: Valvegalleria

MAINIO HERRA ILOINEN JA YSTÄVÄT -NÄITELY

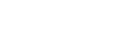
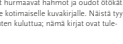
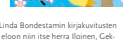
To 5.5. - la 12.6. päivittäin
klo 10-20
Paikka: Valvegalleria

Annika Sandelin

John Keats

LUMOTUT NAAMIAISET

To 5.5. klo 17.30-19
Paikka: Valvegalleria
Liput: 5 € Valveen lippumyyrmästä

Milla Paloniemi

LUMOTUT NAAMIAISET

To 5.5. klo 17.30-19
Paikka: Valvegalleria
Liput: 5 € Valveen lippumyyrmästä

Salla Simula

LUMOTTU ILTA

Pe 6.5. klo 18.30-20.30
Paikka: Kahvila Minttu

LUMOTTU ILTA

Pe 6.5. klo 18.30-20.30
Paikka: Kahvila Minttu

YON KIRKAS TÄHTI, elokuvanäytös

Pe 6.5. klo 21
Paikka: elokuvateatteri Suudo
Liput: 5 € Valveen lippumyyrmästä

LUMOTTU ILTA

Pe 6.5. klo 18.30-20.30
Paikka: Kahvila Minttu

LUMOTTU ILTA

Pe 6.5. klo 18.30-20.30
Paikka: Kahvila Minttu

LUMOTTU ILTA

Pe 6.5. klo 18.30-20.30
Paikka: Kahvila Minttu

LUMOTTU ILTA

Pe 6.5. klo 18.30-20.30
Paikka: Kahvila Minttu

LUMOTTU ILTA

Pe 6.5. klo 18.30-20.30
Paikka: Kahvila Minttu

LUMOTTU ILTA

Pe 6.5. klo 18.30-20.30
Paikka: Kahvila Minttu

LUMOTTU ILTA

Pe 6.5. klo 18.30-20.30
Paikka: Kahvila Minttu

LUMOTTU ILTA

Pe 6.5. klo 18.30-20.30
Paikka: Kahvila Minttu

LUMOTTU ILTA

Pe 6.5. klo 18.30-20.30
Paikka: Kahvila Minttu

LUMOTTU ILTA

Pe 6.5. klo 18.30-20.30
Paikka: Kahvila Minttu

LUMOTTU ILTA

Pe 6.5. klo 18.30-20.30
Paikka: Kahvila Minttu

LUMOTTU ILTA

Pe 6.5. klo 18.30-20.30
Paikka: Kahvila Minttu

LUMOTTU ILTA

Pe 6.5. klo 18.30-20.30
Paikka: Kahvila Minttu

LUMOTTU ILTA

Pe 6.5. klo 18.30-20.30
Paikka: Kahvila Minttu

LUMOTTU ILTA

Pe 6.5. klo 18.30-20.30
Paikka: Kahvila Minttu

LUMOTTU ILTA

Pe 6.5. klo 18.30-20.30
Paikka: Kahvila Minttu

LUMOTTU ILTA

Pe 6.5. klo 18.30-20.30
Paikka: Kahvila Minttu

LUMOTTU ILTA

Pe 6.5. klo 18.30-20.30
Paikka: Kahvila Minttu

LUMOTTU ILTA

Pe 6.5. klo 18.30-20.30
Paikka: Kahvila Minttu

LUMOTTU ILTA

Pe 6.5. klo 18.30-20.30
Paikka: Kahvila Minttu

LUMOTTU ILTA

Pe 6.5. klo 18.30-20.30
Paikka: Kahvila Minttu

LUMOTTU ILTA

Pe 6.5. klo 18.30-20.30
Paikka: Kahvila Minttu

LUMOTTU ILTA

Pe 6.5. klo 18.30-20.30
Paikka: Kahvila Minttu

TUHKIMOITA, TÄTEJÄ JA TARZANAITA:

NAKOKULMIA LASTENKIRJALLISUUTEEN
La 7.5. klo 12.15-13.45
Paikka: Kahvila Minttu

Myy Väijö

TUHKIMOITA, TÄTEJÄ JA TARZANAITA:

NAKOKULMIA LASTENKIRJALLISUUTEEN
La 7.5. klo 12.15-13.45
Paikka: Kahvila Minttu

TUHKIMOITA, TÄTEJÄ JA TARZANAITA:

NAKOKULMIA LASTENKIRJALLISUUTEEN
La 7.5. klo 12.15-13.45
Paikka: Kahvila Minttu

TUHKIMOITA, TÄTEJÄ JA TARZANAITA:

NAKOKULMIA LASTENKIRJALLISUUTEEN
La 7.5. klo 12.15-13.45
Paikka: Kahvila Minttu

TUHKIMOITA, TÄTEJÄ JA TARZANAITA:

NAKOKULMIA LASTENKIRJALLISUUTEEN
La 7.5. klo 12.15-13.45
Paikka: Kahvila Minttu

TUHKIMOITA, TÄTEJÄ JA TARZANAITA:

NAKOKULMIA LASTENKIRJALLISUUTEEN
La 7.5. klo 12.15-13.45
Paikka: Kahvila Minttu

TUHKIMOITA, TÄTEJÄ JA TARZANAITA:

NAKOKULMIA LASTENKIRJALLISUUTEEN
La 7.5. klo 12.15-13.45
Paikka: Kahvila Minttu

TUHKIMOITA, TÄTEJÄ JA TARZANAITA:

NAKOKULMIA LASTENKIRJALLISUUTEEN
La 7.5. klo 12.15-13.45
Paikka: Kahvila Minttu

TUHKIMOITA, TÄTEJÄ JA TARZANAITA:

NAKOKULMIA LASTENKIRJALLISUUTEEN
La 7.5. klo 12.15-13.45
Paikka: Kahvila Minttu

TUHKIMOITA, TÄTEJÄ JA TARZANAITA:

NAKOKULMIA LASTENKIRJALLISUUTEEN
La 7.5. klo 12.15-13.45
Paikka: Kahvila Minttu

TUHKIMOITA, TÄTEJÄ JA TARZANAITA:

NAKOKULMIA LASTENKIRJALLISUUTEEN
La 7.5. klo 12.15-13.45
Paikka: Kahvila Minttu

TUHKIMOITA, TÄTEJÄ JA TARZANAITA:

NAKOKULMIA LASTENKIRJALLISUUTEEN
La 7.5. klo 12.15-13.45
Paikka: Kahvila Minttu

TUHKIMOITA, TÄTEJÄ JA TARZANAITA:

NAKOKULMIA LASTENKIRJALLISUUTEEN
La 7.5. klo 1